

A színháztudomány mesterszakra vonatkozó 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet értelmében és szellemében **2020 május 18-tól a záróvizsga az alábbi két részből áll:**

1. A szakdolgozat megvédése
2. Színháztörténeti és -elméleti ismeretek
 - 2.1. Színházelmélet
 - 2.2. Európai és magyar színház- és drámatörténet
 - 2.3. Kortárs rendezői színház

1.

A SZAKDOLGOZAT MEGVÉDÉSE

A szakdolgozat védeése **(i)** a diplomadolgozat téziseinek rövid ismertetéséből és **(ii)** a témavezetői illetve opponensi bírálat reflexiójából áll, melynek során meg kell válaszolni az írásban feltett kérdéseket. Az írásos bírálatokat a hallgató a záróvizsga napja előtt két héttel megkapja, a válaszokhoz használhatja saját jegyzeteit.

2.

SZÍNHÁZTÖRTÉNETI ÉS -ELMÉLETI ISMERETEK FELADATOK ÉS TÉTELSOROK

2.1. SZÍNHÁZELMÉLET

Feladat: Definiálja a húzott színházelméleti fogalmat! Térjen ki az adott terminus színházelméleti és -történeti kontextusára, utaljon történeti változásaira, jelezze a hozzá kapcsolható, legfontosabb elméletirókat, műveket és színházi előadásokat!

Tételek: (1) Teatralitás, (2) Kultúra, (3) Rítus, (4) Dráma, (5) Rendezés, (6) Performativitás, (7) Dekonstruáló effektus, (8) Cselekmény, (9) Jelenlét, (10) Katarzis, (11) Színész, (12) Alak, (13) Koreográfia, (14) Negyedik fal, (15) Médium, (16) Test, (17) Néző, (18) Szcenográfia, (19) Illúzió, (20) Valóság

Szakirodalom: Patrice Pavis: *Színházi szótár*. Budapest, L'Harmattan, 2005. ford. Gulyás Adrienn, Molnár Zsófia, Rideg Zsófia, Sepsi Enikő; Kricsfalusi, Kulcsár-Szabó (et al): *Média- és kultúratudomány. Kézikönyv*. Budapest, Ráció, 2018.; Patrice Pavis: *Előadáselemzés*. Budapest, Balassi, 1996. ford. Jákfalvi Magdolna; Erika Fischer-Lichte: *A performativitás esztétikája*. Budapest, Balassi, 2009. ford. Kiss Gabriella

2.2. EURÓPAI ÉS MAGYAR DRÁMA- ÉS SZÍNHÁZTÖRTÉNET

Feladat: Ismertesse az európai és magyar színháztörténet húzott korszakát az alábbi szempontok alapján: az adott időszak, az adott társadalom, játékkalkalom, a játékok közönsége, a játékok célja és funkciója, a játékok helye, a játékok kerete, a játékos, a játék módja, a játszott cselekmény/történet **(ez három – a megadott listából választott dráma saját bibliográfiája alapján történő – dramaturgiai olvasatát jelenti)**, hatástörténet!

Tételek:

1. Az antik görög és római színházi kultúra
2. A középkori színházi kultúra
3. Az angol reneszánsz és restaurációs színház kultúrája

4. Az olasz és spanyol reneszánsz és barokk színház kultúrája
5. A francia klasszicizmus és a német klasszika színházi kultúrája
6. A romantika színházi kultúrája
7. A színházi realizmus játéknnyelvei
8. Az újrateatralizálás avantgárd koncepciója és a rendezői színház születése Craig, Mejerhold és Reinhardt alkotói portréján keresztül
9. Az újrateatralizálás avantgárd koncepciója és a rendezői színház születése Brecht és Artaud színházesztétikáján keresztül
10. A neovantgárd performanszkultúrája
11. A posztdramatikus színház fogalma és két meghatározó formanyelve
12. A magyar színház hőskora (1000-1836)
13. A Nemzeti Színház működése 1949-ig Hevesi Sándor és Németh Antal igazgatói működésére fókuszálva
14. A vígszínházi hagyomány kialakulása és története 1949-ig
15. A Thália Társaság és a magyar színház avantgárd törekvései
16. A „támogatott” magyar színházi kultúra néhány paradigmaticus példája (pl. Gellért Endre, Major Tamás, Várkonyi Zoltán stb.)
17. A „túrt” magyar színházi kultúra esztétikai másságának néhány paradigmaticus példája (pl. Paál István, Ruszt József, a Kaposvár-jelenség stb.)
18. A „tíltott” magyar neovantgárd néhány paradigmaticus példája (pl. Halász Péter, Hajas Tibor performanszai stb.)
19. Az 1980-as évek magyar színházi kultúrája
20. Az ezredforduló magyar színházi kultúrája

Szakirodalom: Erika Fischer-Lichte: *A dráma története*. Pécs, Jelenkor, 2001. ford. Kiss Gabriella; Erika Fischer-Lichte: *A performativitás esztétikája*. Budapest, Balass, 2019. ford. Kiss Gabriella; Kékesi Kun Árpád: *A rendezés színháza*. Budapest, Osiris, 2007; *Képes színháztörténet*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1999. ford. Imre Zoltán; Peter Simhandl: *Színháztörténet*. Budapest, Helikon, 1998. ford. Szántó Judit; Hans-Thies Lehmann: *Posztdramatikus színház*. Budapest, Balassi, 2009. ford. Berecz Zsuzsa, Kricsfalusi Beatrix, Schein Gábor; Gajdó Tamás (szerk.): *Magyar Színháztörténet 1873-1920*. Budapest, Magyar Könyvklub, 2001; Bécsy Tamás, Székely György, Gajdó Tamás (szerk.): *Magyar Színháztörténet 1920-1949*. Budapest, Magyar Könyvklub; a www.philther.hu felület; Gajdó Tamás: A magyar színjátszás történetének vázlata. In. *Képes színháztörténet*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1999. 537-549.; Imre Zoltán (szerk.): *Alternatív színháztörténetek*. Budapest, Balassi, 2008.; P. Müller Péter: *A magyar dráma az ezredfordulón*. Budapest, L'Harmattan, 2014.

A választható drámák: Aiszkhülosz (Kr. e. 525-456): *Heten Théba ellen; Leláncolt Prométheusz; Oltalomkeresők; Oreszteia-trilógia; Perzsák; Szophoklész (Kr. e. 496-406): A trakhiszi nők; Antigoné; Elektra; Oidipusz király; Oidipusz Kolónoszban; Aiasz, Philoktétész; Euripidész (Kr. e. 480-406): Alkésztisz; Médeia; Andromakhé; Bakkhánsnők; Elektra, Heléna; Hippolütosz; Iphigeneia Auliszban; Oltalomkeresők; Oresztész; Arisztophanész (Kr. e. 446-385): Békák; Béke; Darazsak; Felhők; Lovagok; Lüszisztraté; Madarak; Menandrosz (Kr. e. 342-293): Embergyűlölő; Plautus (Kr. e. 250-184): A hetvenkedő katona; Az ikrek; Amphitryon; Terentius (Kr. e. 190-159): Androszi lány; Az anyós; Ismeretlen szerző: Az Ádám-játék, Akárki, Nimwégai Márka; Pathelin Péter Prókátor; Ben Jonson (1573-1637): Bertalan-napi vásár; Volpone; Thomas Kyd (1558-1594): Spanyol tragédia; Marlowe (1564-1593): A máltai zsidó; Doktor Faustus tragikus története; II. Edward; Shakespeare (1564-1616): IV. Henrik I- II.; Tévedések vígjátéka; III. Richárd; A makrancos hölgy; Lóvátett lovagok; Romeo és Júlia; II. Richárd; Szentivánéji álom; A velencei kalmár; A wind-*

sori víg nők; Sok hüho semmiért; V. Henrik; Julius Caesar; Ahogy tetszik; Vízkereszt, vagy amit akartok; Hamlet, dán királyfi; Troilus és Cressida; Szeget szeggel; Othello, a velencei mór; Lear király; Macbeth; Antonius és Kleopátra; Coriolanus; Téli rege; A vihar; **John Webster (1580-1634):** Amalfi hercegnő; **Machiavelli (1469-1527):** Mandragora; **Ruzante (1502-1542):** A csapodár madárka; **Lope de Vega (1562-1635):** A hős falu (Fuente Ovejuna); A kertész kutyája; Sevilla csillaga; **Calderón (1600-1681):** A csodatevő mágus; Az állhatatos fejedelem; A zalameai bíró; Az élet álom; **Goldoni (1707-1793):** Chioggiai csetepaté; A legyező; A terecske; Kávéház; Két úr szolgája; Mirandolina; **Gozzi (1720-1806):** A három narancs szerelme; Szarvaskirály; Turandot; **Corneille (1606-1684):** Cid; Cinna; Horace; A mutatvány; **Racine (1639-1699):** Andromaché; Atália; Berenice; Britannicus; Iphigeneia; Phaedra; **Molière (1622-1673):** A fösvény; A mizantróp; Képzelt beteg; Dandin György; Don Juan; Tartuffe; Tudós nők, Úrhatnám polgár; **Marivaux (1688-1763):** A szerelem és a véletlen játéka; A szerelmi meglepetés; Kettős csalárdtság; **Beaumarchais (1732-1799):** Figaro házassága; **Lessing (1729-1781):** Bölcs Náthán; Emilia Galotti; Miss Sara Sampson, Minna von Barnhelm; **Goethe (1749-1832):** Clavigo; Egmont; Götz von Berlichingen; Iphigeneia Taurisban; Torquato Tasso; **Schiller (1759-1805):** Haramiák; Ármány és szerelem; Don Carlos; Stuart Mária; Tell Vilmos; Wallenstein-trilógia; **Lenz (1751-1792):** A nevelő; **Scribe (1791-1861):** Egy pohár víz; **Victor Hugo (1802-1885):** A király mulat; Cromwell; Hernani; Ruy Blas (A királyasszony lovagja); **Rostand (1868-1918):** A sasfiók; Cyrano de Bergerac; **Alfred de Musset (1810-1857):** Lorenzaccio; **Feydeau (1862-1921):** Bolha a fülbe; **Byron (1788-1824):** Manfred; Kain; **Shelley (1792-1822):** A Cenci-ház; A megszabadított Prométheusz; **Puskin (1792-1837):** Borisz Godunov; Don Juan kövendége, Mozart és Salieri; **Grillparzer (1791-1872):** A toledói zsidónő, Az özanya; Aranygyapjú (trilógia); Ottokár király szerencséje és bukása; Sappho; **Nestroy (1801-1862):** Lumpáciusz Vagabundusz, a rossz szellem, avagy a három mákvirág; Szabadság Mucsán; **Büchner (1813-1837):** Danton halála; Leonce és Léna, Woyzeck; **Kleist (1777-1811):** Amphitryon; Az eltört korsó; Heilbronni Katica vagy a tűzpróba; Penthesilea; Homburg hercege; **Wagner (1813-1883):** A nibelung gyűrűje; **Ibsen (1828-1906):** Vadkacsa; Brand; Hedda Gabler; Kísértetek; Nóra (Babaszoba); Peer Gynt; Solness építőmester; **Hauptmann (1862-1946):** A bunda; A patkányok; A takácsok; Naplemente előtt; **Hebbel (1813-1863):** Judith; Mária Magdolna; A nibelungok; **Oscar Wilde (1854-1900):** Bunbury; Az eszményi férj; Salome; **Gogol (1809-1852):** A revizor; Háztűznéző; **Turgenyev (1818-1883):** Egy hónap falun; **Osztrovszkij (1823-1886):** Jövedelmező állás; Vihar; Erdő; **Csehov (1860-1904):** A három nővér; Cseresznyés kert; Ivanov; Platonov; Sirály; Ványa bácsi; **Gorkij (1868-1936):** Éjjeli menedékhely; Kispolgárok; **Bulgakov (1891-1940):** Bíborsziget; Menekülés; Molière (Képmutatók cselszövése); Puskin utolsó napjai; **Schnitzler (1862-1931):** A Zöld Kakadu; Bernhardi professzor; Körtánc; Szerelmeskedés; **Maeterlinck (1862-1949):** A vakok; A kék madár; Pelléas és Mélisande; **G. B. Shaw (1856-1950):** Ember és felsőbbrendű ember, Megtört szívek háza; Pygmalion; Szent Johanna; Warrenné mestersége; **Strindberg (1849-1912):** Az apa; Álomjáték; Haláltánc; Júlia kisasszony; **Wedekind (1864-1918):** A tavasz ébredése; A Föld szelleme; Pandora szelencéje; **Lorca (1898-1936):** Yerma, Várnász, Bernarda Alba háza; **Pirandello (1867-1936):** Az ember, az állat és az erény; Hat szerep keres egy szerzőt; IV. Henrik; Liola; **Jarry (1873-1907):** Übü király, avagy a lengyelek; Agancsos Übü (töredék); Megláncolt Übü; **Eugene O'Neill (1888-1953):** Utazás az éjszakába; Ameikai Elektra; **Brecht (1898-1956):** A kaukázusi krétakör; A szecsuáni jó lélek; Állítsátok meg Arturo Uit!; Dobszó az éjszakában; Baal; Egy fő az egy fő; Galilei élete; Koldusopera; Mahagony városának tündöklése és bukása; Rettegés és inség a Harmadik Birodalomban; **Ödön von Horváth (1901-1938):** Mesél a bécsi erdő; Kazimir és Karoline; **Beckett (1906-1989):** Az utolsó tekercs; Godot-ra várva; A játszma vége; Ó azok a szép napok; **Tennessee Williams (1911-1983):** A vágy villamosa; Macska a forró bádogtetőn; Arthur Miller (1915-

2005): *Az ügynök halála; Pillantás a hídról; A salemi boszorkányok; Dürrenmatt (1921-1990): A fizikusok; A Nagy Romulus; Angyal szállt le Babilonba; Az öreg hölgy látogatása; János király, Play Strindberg; Peter Weiss (1916-1982): Marat/Sade; Rolf Hochhuth (1931): A helytartó; Genet (1910-1986): A balkon; Cselédek; Négerek; Paravánok; Gombrowicz (1904-1969): Eskiivő; Operett; Yvonne burgundi hercegnő; Ionesco (1909-1994): A kopasz énekesnő; Haldoklik a király; A székek; Különóra; Az orrszarvú; Edward Albee (1928-2016): Nem félünk a farkastól; Harold Pinter (1930-2008): Az étellift; A gondnok; A születésnap; A hazatérés; Senkiföldje; Mrożek (1930-): Rendőrség; Tangó; Synge (1871-1909): Szentek kútja; A nyugati világ bajnoka; Sean O'Casey (1880-1964): Bíbor hamu; Juno és a páva; Brian Friel (1929-): Pogánytánc; Martin McDonagh (1970-): Leenane szépe; A kripli; Vaknyugat; Az inishmore-i hadnagy (Alhangya); Sartre (1905-1980): A legyek; A tisztességtudó utcalány; Az ördög és a Jóisten; Temetetlen holtak; Zárt tárgyalás; Camus (1913-1960): Caligula; John Osborne (1929-1994): A komédiás; Dühöngő ifjúság; Ez nekem a hazafi; Georg Tabori (1914-2007): Mein Kampf; Thomas Bernhard (1931-1989): A szokás hatalma; A vadásztársaság; A világjobbító; A színházcsináló; Heldenplatz; Peter Handke (1942-): Közönséggyalázás; Kaspar; Botho Strauss (1944-): Kicsi és nagy; Az idő és a szoba, A park; Heiner Müller (1929-1995): Philoktétész; Hamletgép; Gundling élete; Porosz Frigyes; Lessing elalvása álmai sikolya; Kvartett; Tom Stoppard (1937-): Ez az igazi; Árkádia; Rosencrantz és Guildenstern halott; Caryl Churchill (1938-): Top Girls; Az iglic; Elfriede Jelinek (1946-): Egy sportdarab; Pihenő, avagy mind ezt csinálják; Téli utazás; Bernard-Marie Koltès (1948-1989): Roberto Zucco; Tadeusz Słobodzianek (1955): A mi osztályunk; Tony Kushner (1956): Angyalok Amerikában; Yasmina Reza (1959): Művészet; Jon Fosse (1959): Őszi álom; Wajdi Mouawad (1968): Futótűz; Sarah Kane (1971-1999): Az átkozott; Marius von Mayenburg (1972): Lángarc*

Ismeretlen szerző: *Három körösztýén leány; Constantinus és Victoria; Kocsonya Mihály házassága; Sztárai Mihály (1500?-1575?): Igaz papságnak tüköre; Bornemissza Péter (1535-1584): Tragoedia magyar nyelven az Sophocles Élektájából; Balassi Bálint (1554-1594): Amarilli; Szép magyar comoedia; Gyöngyösi István (1629-1704): Florentina; Illei János (1725-1794): Salamon, Lászlónak foglya; Tornyos Péter; Pállya István (1740-1802): Ravasz és Szerencsés; Simai Kristóf (1742-1833): Igazházi, egy kegyes jó atya; Bessenyei György (1747-1811): A filozófus; Ágis tragédiája; Buda tragédiája; Hunyadi László tragédiája; Csokonai Vitéz Mihály (1773-1805): A méla Tempefői, avagy az is bolond, ki poétává lesz Magyarországon; Az özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak; Kisfaludy Károly (1788-1830): A kérők; A tatárok Magyarországon; Csalódások; Katona József (1791-1830): Bánk bán; István, a magyarok első királya; Jeruzsálem pusztulása; Vörösmarty Mihály (1800-1855): A fátyol titka; Árpád ébredése, Czillei és a Hunyadiak; Csongor és Tünde; Hugó Károly (1808-1877): Bankár és báró; Nagy Ignác (1810-1854): Tisztújítás; Teleki László (1811-1861): Kegyenc; Szigligeti Ede (1814-1878): A lelenc, Csikós; Fenn az ernyő, nincsen kas; Liliomfi; Szökött katona; Czakó Zsigmond (1820-1847): Kalmár és tengerész; Leona; Madách Imre (1823-1864): A civilizátor; Az ember tragédiája; Csák végnapjai; Férfi és nő; Mózes; Csiky Gergely (1842-1891): A nagymama; Buborékok; Cifra nyomorúság; Rákosi Jenő (1842-1929): Aesopus; Tóth Ede (1844-1876): A falu rossza; Dóczy Lajos (1845-1918): A csók; Gárdonyi Géza (1863-1922): A bor; Herczeg Ferenc (1863-1954): Gyurkovics lányok; Bizánc; Kék róka;; Ocskay brigadéros; Bródy Sándor (1863-1924): A dada; A orvos; A tanítónő; A szerető; Szomory Dezső (1869-1944): Hermelin; Györgyike, drága gyermek; Takáts Alice; Heltai Jenő (1871-1957): A néma levante; A Tündérlaki lányok; A naftalin; Az ezerkettedik éjszaka; Lumpáciusz Vagabundusz; Barta Lajos (1878-1964): Sze-relem; Molnár Ferenc (1878-1952): A hatyú; A testőr; Az ördög; Az üveg cipő; Doktor úr; Egy, kettő, három; Játék a kastélyban; Liliom; Olympia; Színház; Móricz Zsigmond (1879-*

1942): *Úri muri; Sári bíró; Lengyel Menyhért (1880-1974): Tájfű; Szép Ernő (1884-1953): Lila ákác; Patika; Bíró Lajos (1880-194): Sárga liliom; Hunyady Sándor (1890-1942): Bakaruhában; Havasi napsütés; Három sárkány; Júliusi éjszaka; Lovagias ügy; Zilahy Lajos (1891-1974): Süt a nap; A szűz és a gödölye; Balázs Béla (1884-1949): Dr. Szélpál Margit; Halálos fiatalság, A kékszakkállú herceg vára; Füst Milán (1918-1967): Bol-dogtalanok, Catullus, IV. Henrik király; Hubay Miklós (1918-2011): Egy szerelem három éjszakája; Tamási Áron (1897-1966): Énekes madár; Csalóka szivárvány; Tündöklő Jero-mos; Déry Tibor (1894-1977): Az óriáscsecsemő, Kék biciklista; A tanúk; Háy Gyula (1900-1975): Isten, császár, paraszt; Mohács; Németh László (1901-1975): A két Bolyai; VII. Gergely; Galilei; II. József; Villámfénynél; Illyés Gyula (1902-1983): Dózsa György; Fáklyaláng; Kegyenc; Különc; Ozorai példa; Testvérek; Tiszták; Weöres Sándor (1913-1989): Octopus, avagy Szent György és a Sárkány históriája; A kétfejű fenevad; Sarkadi Im-re (1921-1961): Oszlopos Simeon; Elveszett paradicsom; Örkény István (1912-1979): Kulcskeresők; Macskajáték; Pisti a vérzivatarban; Tóték; Pilinszky János (1921-1981): Urbi et orbi, Gyerekek és katonák, KZ-oratórium; Mészöly Miklós (1921-2001): Az ablakmosó; Bunker; Sütő András (1927-2006): Egy lócsiszár virágvasárnapja; Csillag a máglyán; Káin és Ábel; A szüzai menyegző; Advent a Hargitán; Álomkommandó; Székely János (1929-1992): Caligula helytartója; Vak Béla király; Eörsi István (1931-2005): A kihallgatás; Sza-konyi Károly (1931): Adáshiba; Nádas Péter (1942): Takarítás; Találkozás; Temetés; Spiró György (1946): A békecsászár; Jeruzsálem pusztulása; Csirkefej; Az imposztor; Koccanás; Vircsaft; Kvartett; Bereményi Géza (1946): Léggöbméter, Halmi vagy a tékozló fiú; Az arany ára; Kornis Mihály (1949): Halleluja; Körmagyar; Parti Nagy Lajos (1953): Ibusár, Mau-zózeum; Garaczi László (1956): Imoga, Mizantróp, Jederman, Ovibrader, Plazma; Závada Pál (1954): Magyar ünnep, Janka estéi; Visky András (1957): Tanítványok; Megöltem az anyámat; Pornó; Mohácsi István és Mohácsi János (1959): Csak egy szög; Egyszer élünk, avagy a tenger azontúl tűnik semmisségbe; Háy János (1960): Gézagyerek, A Senák, A Pityu bácsi fia, Nehéz; Kárpáti Péter (1961): Világvevő, Tótferi, Akárki, A negyedik kapu, A pit-bull cselekedetei; Darvasi László (1962): Vizsgálat a rózsák ügyében, Szív Ernő estéje, Bo-lond Helga, Störr kapitány; Egressy Zoltán (1967): Portugál, Sóska, sültkrumpli, Kék, kék, kék; Június; Hamvai Kornél (1969): Körvadászat, Márton partjelző fázik, Hóhérok hava, Szigliget; Tasnádi István (1970): Közellenség, Kokainfutár, Finito, Fédra Fitnesz; Cyber Cyrano Pintér Béla (1970): Parasztopera, A Démon gyermekei, Kaisers TV Ungarn; Szu-tyok; Titkaink; Térey János (1970-2019): A Nibelung-lakópark, Kazamaták, Asztalizene, Jeremiás avagy Isten hidege; Székely Csaba (1981): Bányavidék trilógia*

2.3. Kortárs rendezői színház

Feladat: Jegyzetei segítségével mutassa be EGY olyan szabadon választott 21. századi EU-RÓPAI és EGY olyan szabadon választott 21. századi MAGYAR színházi rendező portréját, akiknek munkássága/formanyelve stb. kapcsolódik szakdolgozatához!

Szakirodalom: önálló bibliográfia alapján